

فصل ۴

نظام دامپروری کشور

شایستگی‌های فصل چهارم

- ۱- تعاریف و مفاهیم مربوط به دامپروری
- ۲- اصول احداث کارخانه جوجه‌کشی
- ۳- طراحی مزارع مرغداری
- ۴- شرایط احداث واحدهای پرورش گوسفند و بز
- ۵- شرایط ایجاد زنبورستان

می‌گردد، و شامل پروانه تأسیس و پروانه بهره‌برداری می‌باشد.

پرواربندی: به نگهداری و پرورش دام‌های مستعد (بره، گوساله و مانند آن) با تغذیه تکمیلی در مدت زمان معین به منظور تولید گوشت گویند.

پست یا دفتر خدمات دامپروری: واحدی است که به منظور ارائه خدمات و مشاوره فنی در زمینه مدیریت، پرورش، تولید، اصلاح نژاد، تغذیه و جایگاه انواع دام و همچنین سایر خدمات مورد نیاز دامپروری بر اساس ضوابط توسط کارشناسان دامپروری تأسیس می‌گردد.

تجمیع دامداری‌ها: انتقال دامداری‌ها از محدود استحفاظی و خدماتی شهری به خارج از محدوده و اسکان آنها به صورت مجتمع دامپروری را تجمیع دامداری‌ها گویند.

ترکیب گله: نسبت درصد گروه‌های سنی و جنسی مختلف تشکیل دهنده گله، ترکیب گله نامیده می‌شود.

تولیدات کلنی زنبور عسل: به کلیه محصولاتی که زنبور عسل آن را تولید یا از محیط جمع‌آوری کرده باشد، شامل: عسل، موم، گرده گل، بره موم، ژله رویال، زهر زنبور، ملکه زنبور عسل، بچه کندو، زنبور پاکتی و نوزادان، تولیدات کلنی زنبور عسل می‌گویند.

جایگاه: هر نوع محل نگهداری دام، اعم از مسقف یا غیر مسقف، جایگاه نامیده می‌شود.

جدول فواصل: جدولی است که فاصله مجاز محدوده تأسیساتی دامداری یا کارخانه و کارگاه با محدوده تأسیساتی واحدهای مشابه و غیرمشابه و همچنین عوارض طبیعی و مناطق مسکونی را به منظور صدور پروانه تعیین می‌نماید.

جوجه کشی مستقل: مرکزی است که در آن امکان ارائه خدمات جوجه کشی به سایر مزارع مرغ مادر و اجداد وجود دارد.

حفظ، توسعه و تشویق سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های دامپروری، قانونمند کردن و ساماندهی امور مرتبط با دام، طیور و زنبور عسل در جهت حفظ منابع ژنتیکی، افزایش تولید، ایجاد امنیت شغلی، اشتغال‌زایی و کاربرد فناوری‌های روز در امر پرورش، تغذیه، اصلاح نژاد، نگهداری و همچنین ساختمان‌ها و تأسیسات مربوط به این فعالیت‌ها به موجب قوانین نظام دامپروری کشور صورت می‌گیرد.

تعاریف

لغات و اصطلاحات به کار رفته به شرح زیر به ترتیب حروف الفبا توضیح داده می‌شود.

شایان ذکر است، این تعاریف به صورت قراردادی هستند و صرفاً در همین کتاب معنی می‌دهند. **آشپخانه:** محل پرورش و نگهداری انواع طیور را آشپخانه می‌نامند.

اصطبل: جایگاه نگهداری و پرورش گاو، گاو میش و انواع تک‌سمی‌ها اصطبل نامیده می‌شود.

آغل: جایگاه نگهداری و پرورش گوسفند و بز، آغل نامیده می‌شود.

آمیخته‌گری: تلاقی دو یا چند نژاد مختلف دام جهت افزایش تولید و بهره‌وری را آمیخته‌گری می‌گویند.

بافت روستایی: روستاها یا حوالی آن، که دارای روش‌های تولیدی و روابط اجتماعی خاص خود هستند و اقتصاد آن عمدتاً، متکی بر تولیدات کشاورزی (دامی - باغی - زراعی و صنایع روستایی) باشند بافت روستایی نامیده می‌شود.

بچه کندو: به زنبورهای عسل که با یک ملکه از کندو جدا می‌شوند و قادرند کندوی جدیدی را به وجود آورند بچه کندو گویند.

پروانه: مجوزی است که از سوی وزارت جهاد کشاورزی به منظور احداث یا بهره‌برداری واحدهای دامپروری و پرورش انواع دام یا کارخانجات و کارگاه‌های موضوع این کتاب، توسط سازمان جهاد کشاورزی صادر

دامپزشکی: علم شناخت بیماری‌های دام به منظور پیشگیری، مبارزه، کنترل، ریشه‌کنی و درمان این بیماری‌ها، برای جلوگیری از بیماری‌های مشترک انسان و دام و ضایعات وارده به دام و تولیدات دامی و توسعه بهداشت در جامعه را دامپزشکی می‌گویند.

دامدار: به شخص حقیقی یا حقوقی که به نگهداری و پرورش یک یا چند نوع دام اشتغال داشته باشد، دامدار گفته می‌شود.

دامداری صنعتی: نگهداری و پرورش یکی از انواع دام‌های اهلی را با استفاده از شیوه‌های متداول و پیشرفته علم دامپروری، دامداری صنعتی می‌گویند. **دامداری نیمه‌صنعتی:** به واحدهایی اطلاق می‌شود که اصول علمی به‌طور نسبی در ساخت‌وساز ساختمان‌ها و تأسیسات آنها اعمال شده و دارای ماشین‌آلات و تجهیزات در حد رفع نیازهای اساسی خود می‌باشد.

دامداری روستایی: دامداری که در داخل و حاشیه روستا احداث گردیده است.

روستا: به محل محدود و مشخص و خارج از بافت شهری اطلاق می‌شود که حداقل دارای ۲۰ خانوار ساکن باشد و در آن فعالیت‌های کشاورزی (دامی، زراعی، باغی) به‌صورت متمرکز یا پراکنده انجام می‌شود.

زنبور پاکتی: مجموعه‌ای از یک ملکه بارور و تعداد محدودی از زنبورهای کارگر که جهت ایجاد کندوهای جدید مورد استفاده قرار می‌گیرند و حمل‌ونقل آنها در یک پاکت و یا بسته انجام می‌شود.

زنبورستان: به محلی اطلاق می‌شود که دارای مجموعه امکانات زنبورداری از جمله: کندو یا کلنی زنبورعسل و وسایل زنبورداری باشد و پرورش زنبور عسل در آن صورت گیرد.

زنبوردار: به اشخاص حقیقی یا حقوقی که به پرورش و نگهداری زنبورعسل، به‌منظور گرده‌افشانی جهت افزایش محصولات کشاورزی و تولید محصولات کندو می‌پردازند اطلاق می‌شود.

جوجه‌کشی وابسته: به مرکزی اطلاق می‌شود که موظف به جوجه‌کشی تخم‌های نطفه‌دار تولیدی مزرعه خود بوده و حق ارائه خدمات به سایر مراکز را ندارد.

حریم روستا: به محدوده اطراف هر روستا که براساس عرف و فرهنگ روستاییان، جهت نیازهای زیستی و چراگاه دام و سایر چهارپایان و عبور و مرور مورد استفاده قرار گیرد، حریم روستا اطلاق می‌شود. **حیوانات پوستی-پشمی-کرکی:** به حیواناتی که اهمیت اقتصادی پرورش آنها بیشتر متکی به تولید پوست، پشم و کرک است اطلاق می‌شود.

دام: به حیوانات، پرندگان، آبزیان و حشراتی اطلاق می‌گردد که برای امور تغذیه انسان و دام و فعالیت‌های اقتصادی، تولیدی، آزمایشگاهی، ورزشی و تفریحی، تولید، نگهداری و پرورش داده می‌شوند.

دام آمیخته (دو رگ): به نتایج حاصل از تلاقی دو یا چند نژاد مختلف دام به‌منظور افزایش تولید، دام آمیخته اطلاق می‌شود.

دام اصیل: گروهی از حیوانات را شامل می‌شود که دارای صفات نژادی مشخص و مشترک بوده و برای هدف یا اهداف خاصی اصلاح نژاد شده‌اند و می‌توان انساب آن را تا دام‌های پایه ردیابی کرد.

دام داشتی: کلیه دام‌هایی که برای تداوم نسل گله (اعم از بالغ و غیر بالغ) نگهداری می‌گردند، دام داشتی گویند.

دام مولد ماده: دام‌های زایا در یک گله را دام مولد ماده گویند.

دام مولد نر: دام نری که جهت جفت‌گیری و تولید نسل نگهداری می‌شود.

دامپروری: دامپروری به علم و فن مدیریت در پرورش، تغذیه و اصلاح نژاد دام به‌منظور دستیابی به استانداردهای ملی و بین‌المللی اطلاق می‌شود.

دامپرور: به شخص حقیقی یا حقوقی که با استفاده از روش‌های علمی، فنی و تجربی دامپروری، اقدام به پرورش انواع دام می‌کند، اطلاق می‌گردد.

زنبورداری کوچ‌رو: شیوه‌ای از زنبورداری است، که در آن زنبوردار با توجه به تغییرات اقلیمی به‌منظور استفاده از استعداد‌های محیطی مناطق از نظر شهد و گرده‌زایی، جابه‌جایی کلنی‌های زنبورعسل را انجام می‌دهد.

زنبورداری ثابت: شیوه‌ای از زنبورداری است که در طول سال کلنی‌های زنبورعسل در یک اقلیم نگهداری می‌شوند.

طرح مرتع‌داری: برنامه‌های مدونی را که بر اساس آن کلیه اقدام‌های لازم در مورد حفظ، اصلاح، احیاء، توسعه و بهره‌برداری صحیح مراتع، به‌منظور داشتن تولیدات مستمر مرتعی و برحسب زمان، مکان، نوع و میزان برداشت صورت می‌گیرد، طرح مرتع‌داری نامیده می‌شود.

ظرفیت مجاز: ظرفیتی است که براساس ضوابط فنی پرورش در پروانه قید می‌گردد.

عوارض تأسیساتی: محدوده حریم فرودگاه‌ها، جاده‌ها، راه‌آهن، واحدهای صنعتی شبکه‌های اصلی انتقال آب و برق و مواد نفتی در جدول فواصل، عوارض تأسیساتی خوانده می‌شود.

عوارض طبیعی: عوارضی مثل: رودخانه، دریا، کوه، تپه، جنگل و غیره که بعضی از آنها در جدول فاصله‌ها قید شده است، عوارض طبیعی خوانده می‌شود.

کارخانه و کارگاه: واحدهایی که به‌منظور تولید نهاده‌های دامی، تهیه فرآورده‌های دامی، مواد اولیه مورد نیاز و ادوات و تجهیزات زنبورداری احداث شده یا خواهد شد در اینجا کارخانه یا کارگاه نامیده می‌شوند.

کارخانه جوجه‌کشی: به مجموعه تأسیسات و تجهیزاتی گفته می‌شود که جهت تبدیل تخم نطفه‌دار پرندگان به جوجه یک‌روزه مورد استفاده قرار گیرد.

کارخانه بسته‌بندی عسل: به کارخانجاتی گفته می‌شود که تمام یا قسمتی از فعالیت آنها مختص بسته‌بندی محصول عسل در ابعاد و اوزان مختلف

با اشکال متفاوت و با رعایت موازین بهداشتی باشد.

کارخانه یا کارگاه آج موم: واحدی است که انواع موم خام را به‌وسیله دستگاه‌های مربوط، به‌صورت ورق‌های موم آج‌شده تبدیل کرده تا قابل استفاده در کندو باشد.

کارگاه‌های کندوسازی: کارگاه‌هایی که تمام یا قسمت عمده‌ای از فعالیت آنها، تولید کندوهای زنبورعسل با شرایط استاندارد باشد.

کارگاه‌های ساخت وسایل زنبورداری: به کارگاه‌هایی اطلاق می‌گردد که تولیدات آنها وسایل مورد نیاز زنبورداری باشد.

کل گله: مجموع تعداد دام گله، شامل: کلیه گروه‌های سنی و جنسی (جمع ترکیب گله) کل گله نامیده می‌شود.

کلنی زنبورعسل: مجموعه‌ای از زنبورهای عسل را که موجودیت یک کندو را به‌وجود می‌آورند، کلنی زنبورعسل می‌گویند این مجموعه شامل: توده‌ای از زنبور کارگر، تعدادی زنبور نر (برخی از اوقات سال) و یک ملکه می‌باشند.

کندو: به محل زندگی زنبورعسل گویند که در آن یک کلنی زنبورعسل به فعالیت حیاتی و تولیدی خود ادامه می‌دهد و به اشکال و انواع مختلف ساخته می‌شود.

کندوی مدرن: کندویی است با قاب‌های متحرک و قابل تعویض که با ابعادی مطابق با معیارهای فنی ساخته شده است.

کندوی بومی: به کندوی فاقد قاب‌های متحرک گفته می‌شود که در آن کلنی زنبورعسل به زندگی حیاتی و تولیدی خود ادامه دهد.

گله پرواری: به گله‌ای اطلاق می‌شود که به‌منظور تولید گوشت و سایر فرآورده‌ها تا سن کشتار نگهداری می‌شود.

گله مرغ مادر: به گله‌ای گفته می‌شود که پرنده بالغ جهت تولید تخم نطفه‌دار پرورش داده می‌شود.

مناطق مسکونی: شهرها، شهرک‌ها و روستاها که دارای جمعیت و سکنه هستند، در جدول فواصل مناطق مسکونی خوانده می‌شوند.

موافقت اصولی: موافقت اولیه‌ای است که در قالب معرفی‌نامه جهت استعلام برای صدور پروانه تأسیس برای متقاضیان فعالیت‌های دامداری، مرغداری کارخانه جوجه‌کشی از دستگاه‌های ذی‌ربط در چهارچوب سیاست‌ها و ضوابط نظام دامپروری صادر می‌شود.

میدان دام‌کشتاری: محلی که دام‌های قابل‌کشتار، موقتاً در آن نگهداری شود، میدان دام‌کشتاری نامیده می‌شود.

میدان عرضه دام: محلی که تولیدکنندگان دام، دام‌های خود را جهت فروش در آنجا عرضه می‌نمایند، میدان عرضه دام نامیده می‌شود.

مجوز: به توافقی گفته می‌شود که برای ایجاد، فعالیت و اداره واحدهای دامداری، کارخانه و کارگاه‌های

مرتبط صادر می‌شود و شامل موارد ذیل است:

الف) موافقت اصولی: موافقت اولیه‌ای است که در قالب معرفی‌نامه جهت استعلام برای صدور پروانه تأسیس برای متقاضیان فعالیت‌های دامداری، مرغداری، کارخانه از دستگاه‌های ذی‌ربط در چهارچوب سیاست‌ها و ضوابط نظام دامپروری که توسط سازمان جهاد کشاورزی استان صادر می‌گردد.

ب) پروانه تأسیس: مجوزی است که جهت احداث بنا، بر اساس موافقت صادره ضمن رعایت ضوابط و مقررات نظام دامپروری توسط سازمان جهاد کشاورزی استان صادر می‌گردد.

ج) پروانه بهره‌برداری: مجوزی است که پس از تأسیس واحد (دامداری، مرغداری، کارخانه و مانند آن) در موعد مقرر و برابر ضوابط به‌منظور شروع فعالیت و بهره‌برداری پس از تکمیل تأسیسات و تجهیز ماشین‌آلات توسط سازمان جهاد کشاورزی استان صادر می‌گردد.

نحوه بهره‌برداری: روش تولید یا نگهداری دام،

ماشین ستر: بخشی از ماشین جوجه‌کشی که اختصاص به خواباندن تخم نطفه‌دار پرندگان اهلی (ماکیان) برای تمام مدت، به‌جز چند روز آخر را دارد.

ماشین هچر: بخشی از ماشین جوجه‌کشی که اختصاص به خواباندن تخم نطفه‌دار پرندگان برای چند روز آخر تا تفریح جوجه را دارد.

مرغ لاین: مرغ و خروس خالصی که با استفاده از علم اصلاح نژاد براساس صفت یا صفاتی خاص انتخاب شده و عموماً مولد تخم‌مرغ نطفه‌دار جهت تولید مرغ اجداد می‌باشند.

مرغ اجداد: به گروهی از مرغ یا خروس‌ها که از تولیدات مرغ لاین بوده و به‌منظور تولید تخم‌مرغ یا گوشت مرغ انتخاب شده‌اند و تولیدکننده تخم‌مرغ نطفه‌دار برای تولید مرغ مادر نیز می‌باشند.

محدوده شهر: محدوده‌ای که در اطراف شهر توسط شهرداری‌ها مشخص و اعلام می‌گردد، محدوده شهر نامیده می‌شود.

مدیر فنی بهداشت: کارشناس دامپزشکی (حداقل با مدرک دکترای حرفه‌ای) است که مسئولیت امور بهداشتی واحدهای دامپروری و یا کارخانجات وابسته را عهده‌دار بوده و در قبال دارنده پروانه و دستگاه‌های ذی‌ربط مسئول می‌باشد.

مدیر فنی تولید: کارشناس دامپروری (با حداقل مدرک لیسانس) که مسئولیت امور فنی تولید، واحدهای دامپروری و یا کارخانه‌های وابسته را به عهده دارد و در قبال دارنده پروانه و دستگاه‌های ذی‌ربط مسئول می‌باشد.

مرتع: مرتع زمینی است که مدتی از سال دارای پوششی از گیاهان خودرو یا دست‌کاشت باشد و عرفاً نیز مرتع شناخته شود.

مرغ تخم‌گذار تجاری: به مرغ نژاد تخم‌گذار که به‌منظور تولید تخم‌مرغ خوراکی و به‌روش صنعتی نگهداری می‌شوند، گویند.

مرغ مادر: نتایج حاصل از مرغ اجداد را مرغ مادر گویند.

نقشه تیپ: نقشه‌ای که جهت احداث انواع دامداری با ظرفیت‌های گوناگون و برای اقلیم‌های مختلف و براساس اصول فنی و علمی تهیه شده است، نقشه تیپ خوانده می‌شود که به متقاضی پیشنهاد می‌شود. **نیمچه گوشتی:** جوجه‌های نژاد گوشتی که به منظور تولید گوشت در مدت زمان مشخص و به روش صنعتی پرورش داده می‌شوند، نیمچه گوشتی گویند. **واحد پرورش ملکه زنبورعسل:** زنبورستانی است که در آن تولید انبوه و تجارتي ملکه زنبورعسل براساس شیوه‌های علمی صورت می‌گیرد.

واحد توأم: واحدهایی که در آنها پرورش و نگهداری یک نوع دام، دو یا چند روش بهره‌برداری به همراه یک یا چند کارخانه مربوط صورت گیرد واحد توأم نامیده می‌شود.

واحد زنجیره‌ای: واحدهایی که در آنها مراحل تولید، از تهیه و تبدیل مواد خام اولیه خوراک تا عرضه محصول به بازار مصرف صورت گیرد، واحد زنجیره‌ای نامیده می‌شود.

در یک واحد دامداری، کارخانه و کارگاه را که در آن شیوه بهره‌برداری دام یا نوع تولیدات کارخانه و کارگاه مشخص می‌شود، شیوه یا نحوه بهره‌برداری می‌نامند.

نظارت بهداشتی: به کلیه اقدامات نظارتی که سازمان دامپزشکی بر اساس وظیفه انجام می‌دهد، نظارت بهداشتی می‌گویند.

نظام دامپروری: به مجموعه اعمال و ضوابط اجتماعی، فنی، اقتصادی و بهداشتی که برای نگهداری، پرورش و اصلاح نژاد انواع دام و به‌کارگیری صنایع وابسته و در نهایت عرضه محصولات سالم و تأمین نهاده‌ها و ارتباط دامداران با یکدیگر و با سایر بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و دستگاه‌های ذی‌ربط دولتی اعمال می‌شود، نظام دامپروری گویند.

نقشه الگویی: نقشه نمونه‌ای که برای احداث بعضی از دامداری‌ها و کارخانجات، بر اساس اصول فنی و علمی تهیه شده است نقشه الگویی خوانده می‌شود که به متقاضی پیشنهاد می‌گردد.

ضوابط فنی موقعیت

الف) فواصل

حداقل فاصله محدود تأسیسات دامداری‌ها و مرغداری‌ها و کارخانجات با واحدهای مشابه و غیرمشابه و همچنین با شهر، شهرک و روستا (مناطق مسکونی)، جنگل، رودخانه، دریا و سایر عوارض طبیعی، حریم فرودگاه، جاده، راه‌آهن، خطوط اصلی انتقال نفت و گاز، شبکه‌های فشار قوی و واحدهای صنعتی (عوارض تأسیساتی) بر اساس مفاد مندرج در جدول فواصل تعیین می‌شود.

ب) عوارض جغرافیایی و اقلیمی

۱ حتی‌الامکان محل تأسیسات باید به گونه‌ای انتخاب شود که، جهت وزش باد از سوی دامداری به طرف مناطق مسکونی نباشد.

۲ محل تأسیسات در مورد حیوانات پوستی غیر نشخوارکننده، به‌خصوص جوندگان، باید طوری احداث شود که از عبور و مرور سایر حیوانات و جوندگان وحشی به داخل تأسیسات جلوگیری به‌عمل آید.

۳ محل تأسیسات نباید در مسیل‌های شناخته شده قرار گیرد.

۴ محل تأسیسات دارای شرایط زیست‌محیطی باشد.

تأسیسات و تجهیزات

الف) سیستم دفع ضایعات

فاضلاب باید به حوضچه‌های ترسیب هدایت شود و پس از ۲۴ ساعت توقف در حوضچه‌های مزبور، همراه با آب‌های کشاورزی در زمین‌های زراعی جاری گردد. ۴ در نقاطی که آب‌های تحت‌الارضی بالا باشد و در اطراف گاوداری زمین کشاورزی وجود نداشته باشد، فاضلاب باید به حوضچه‌های ترسیب هدایت و پس از ۲۴ ساعت توقف، توسط دستگاه تخلیه به محل مناسب دیگر حمل شود.

۵ در خصوص گاوداری‌های کوچک و سایر دامداری‌ها و کارخانجات جوجه‌کشی و میادین دام، بسته به شرایط جغرافیایی و اقلیمی و نوع دام و شیوه بهره‌برداری، فضولات باید به نوعی جمع‌آوری و خارج شوند، که باعث آلودگی واحد یا محیط‌زیست نشوند.

۶ تخلیه فاضلاب کلیه دامداری‌ها، کارخانجات به رودخانه، آب‌بندان، دریا و دریاچه ممنوع می‌باشد. در مواقع اضطراری، با نظر موافق محیط‌زیست بلامانع است.

ج) لوازم و وسایل

۱ کلیه دامداری‌ها باید، مجهز به تأسیسات و لوازم و وسایل مخصوص ضدعفونی، سمپاشی و همچنین وسایل ایمنی باشند.

۲ کارکنان دامداری‌ها برحسب وظیفه باید مجهز به کلاه، لباس کار و چکمه باشند و سایر وسایل بهداشتی و ایمنی برای آنان در واحد مهیا باشد.

به‌منظور معدوم‌کردن تلفات و ضایعات در کلیه واحدهای دامداری، کارخانجات جوجه‌کشی و سایر فعالیت‌های مشابه باید نسبت به حفر چاه تلفات یا نصب کوره لاشه‌سوز، یا تحویل آنها به مراکز تبدیل ضایعات با رعایت کلیه شرایط بهداشتی اقدام شود. تبصره: در هر صورت کلیه واحدهای دامداری، کارخانجات باید نسبت به تبدیل، محو یا دفن تلفات و ضایعات خود، به نوعی که باعث شیوع بیماری یا انتشار آلودگی نشود، اقدام کنند.

ب) سیستم تصفیه فاضلاب

تصفیه فاضلاب دامداری‌ها و کارخانجات برحسب مورد، دارای ضوابط مشروحه زیر خواهد بود:

۱ در نقاطی که آب‌های تحت‌الارضی پایین باشد و در اطراف گاوداری، زمین کشاورزی وجود داشته باشد، گاوداری باید دارای سیستم جمع‌آوری فاضلاب از سالن شیردوشی، محل پرورش گوساله و زایشگاه باشد و فاضلاب مزبور برای کاهش بار آلودگی و رسوب مواد معلق به حوضچه رسوب‌گیر هدایت و پس از رسوب‌گیری به زمین‌های کشاورزی انتقال یابد.

۲ در گاوداری‌هایی که آب‌های تحت‌الارضی پایین باشد و در اطراف گاوداری زمین کشاورزی وجود نداشته باشد، فاضلاب باید پس از عبور از حوضچه‌های ترسیب به چاه فاضلاب هدایت شود.

۳ در نقاطی که آب‌های تحت‌الارضی بالا باشد و در اطراف گاوداری زمین کشاورزی وجود داشته باشد،

کارخانه جوجه‌کشی

کارخانه جوجه‌کشی به انواع زیر تقسیم می‌شود:

۱ کارخانه جوجه‌کشی وابسته به مزرعه مرغ مادر اختصاصی.

تبصره: این نوع کارخانه ممکن است در یک واحد زنجیره‌ای شامل چندین مرغ مادر نیز واقع شده باشد.

۲ کارخانه جوجه‌کشی مستقل (فاقد مرغ مادر)

ضوابط فنی

محل احداث کارخانه جوجه‌کشی وابسته به مزرعه مرغ مادر، باید به گونه‌ای انتخاب شود که جهت وزش باد از محل کارخانه جوجه‌کشی به سمت مرغداری باشد. سالن نصب ماشین‌های جوجه‌کشی باید به شیوه‌ای ساخته شود، که عوامل محیطی مانند: حرارت، رطوبت، تهویه و نور در آن قابل کنترل باشد، تا در تمام فصول سال و شرایط جوی متفاوت، ماشین‌ها از عوامل محیطی مصون باشند. از این رو، بهتر است سالن نصب ماشین‌ها و محل تحویل جوجه‌های یک‌روزه، بدون پنجره و دارای سیستم تهویه، حرارت و رطوبت خودکار باشد.

سالن نصب ماشین‌های جوجه‌کشی باید از تأسیسات جانبی، مانند خانه کارگری و غیره مجزا باشد و محل رفت‌وآمد به تأسیسات مذکور، باید از محل عبور سالن‌های جوجه‌کشی جدا باشد. چون آلودگی می‌تواند به وسیله تخم‌مرغ، شانه‌ها، کارتن حمل تخم‌مرغ، لباس کار، چکمه کارگران، بقایای آلوده ماشین‌های جوجه‌کشی، ماشین‌های حمل جوجه و همچنین بازدیدکنندگان به تأسیسات جوجه‌کشی سرایت کند، بنابراین برای جلوگیری از این آلودگی، رعایت کلیه ضوابط منظور شده در بخش مدیریت مربوط به کارخانجات جوجه‌کشی الزامی است.

ضوابط صدور پروانه تأسیس کارخانه جوجه‌کشی

۱ ظرفیت: ظرفیت یک کارخانه جوجه‌کشی وابسته به مزرعه مرغ مادر متناسب با ظرفیت آن مزرعه در نظر گرفته می‌شود. در مورد کارخانجات جوجه‌کشی مستقل حداقل ظرفیت ۵۰۰ هزار و حداکثر ۱/۵ میلیون عدد تخم‌مرغ در هر دوره ۲۱ روزه می‌باشد (مجموع ظرفیت ستر و هچر). بدیهی است جهت محاسبه ظرفیت کارخانه جوجه‌کشی، (سالانه ۱۷ دوره) در نظر گرفته می‌شود.

۲ زمین: مساحت زمین مورد نیاز برای احداث کارخانه باید حداقل ۱/۵ برابر مساحت زیربنای سالن‌های جوجه‌کشی بدون در نظر گرفتن سایر تأسیسات باشد.

۳ طرح و نقشه: کلیه متقاضیان ملزم به تهیه و ارائه و اجرای طرح و نقشه، مشخصات تأسیسات، ماشین‌آلات و ساختمان‌های جوجه‌کشی به شرح ذیل می‌باشند:

- محل دفتر، انبار، سرویس بهداشتی و قرنطینه‌ای
- محل تحویل و درجه‌بندی تخم‌مرغ‌های جوجه‌کشی (اتاق گرید)
- محل ذخیره تخم‌مرغ‌های جوجه‌کشی (اتاق نگهداری و سردخانه)
- اتاق گاز و ضد عفونی تخم‌مرغ
- سالن مخصوص نصب ماشین‌های هچر
- سالن عملیات روی جوجه یک‌روزه (تشخیص جنسیت و مایه‌کوبی)
- محل خروج (تحویل) جوجه‌ها
- محل تبدیل ضایعات یا محل نگهداری به منظور انتقال سریع آن
- محل ضد عفونی و تمیز کردن وسایل جوجه‌کشی

طراحی مزارع مرغداری

به‌طور کلی در طراحی مزرعه اندازه (ظرفیت) گله‌ها باید در نظر گرفته شوند و سپس بر اساس آن مساحت سالن‌های مورد نیاز و سایر تأسیسات جنبی و در نهایت زمین مورد نیاز محاسبه شود. ضمناً محلی را نیز برای توسعه در آینده باید در نظر گرفت. علاوه بر موارد ذکر شده، عوامل زیر باید در نظر گرفته شوند:

۱ دسترسی به جاده.

۲ دسترسی به منابع آب.

۳ دسترسی به برق.

۴ دسترسی به تلفن و یا بی‌سیم.

۵ بافت خاک.

۶ زلزله‌خیزی منطقه.

۷ بادخیزی منطقه.

۸ سیل‌گیری منطقه.

۹ بارندگی‌های طولانی (رعد و برق شدید)

اقدامات لازم جهت جلوگیری از ورود حیوانات وحشی به‌عمل آید و محوطه مرغداری حصارکشی گردد (حتی‌الامکان دو ردیف حصار کشیده شود).

حصارکشی اطراف سالن‌های مرغداری

محل تأسیسات کارخانه جوجه‌کشی الزامی است.

سایر ماکیان

پرورش سایر ماکیان: (بوقلمون، شترمرغ، پرندگان زینتی، غاز، اردک، قرقاول، دراج، کبک، بلدرچین، هوبره) عمدتاً به‌منظور بهره‌برداری به‌صورت واحدهای تولید گوشت و به‌ندرت در جهت تولید تجاری تخم آنها صورت می‌گیرد.

تبصره: پرورش برخی از سایر ماکیان مانند کبک و بلدرچین به‌صورت توأم، گله مادر و تولیدی و تأسیسات جنبی انجام می‌پذیرد.

تبصره: ضرورت دارد طراحی کارخانجات جوجه‌کشی به‌گونه‌ای باشد که مسیر ورود تخم‌مرغ نطفه‌دار و خروج جوجه هیچ‌گونه تداخل با یکدیگر نداشته باشد. قسمت‌های ذکر شده فوق، باید به‌وسیله دیوارهای مناسب از هم جدا شده باشند.

مساحت زیربنای مورد نیاز برای احداث ساختمان‌ها و تأسیسات نام‌برده، باید بر اساس طرح و نقشه و ظرفیت مورد نظر و مطابق با دستورالعمل‌های فنی صادر شده باشد.

۴ **فواصل:** رعایت مفاد جدول فواصل، در خصوص

ضوابط صدور پروانه تأسیس واحدهای پرورش سایر ماکیان

البته نه آنقدر که صدای عبور قطار و یا هواپیما، طیور را دچار استرس کند.

مزرعه باید به روستا نزدیک باشد تا امکان استخدام کارگران محلی فراهم آید. در این صورت حضور به موقع پرسنل در واحد مرغداری امکان پذیر می شود. از طرف دیگر اگر از کارگران محلی استفاده شود، دسترسی به آنها در کلیه ساعات شبانه روز مقدور می باشد.

در صورت امکان داخل مزرعه خانه های کوچکی احداث شود تا بعضی از پرسنل فنی و سایر پرسنلی که بیشتر به وجودشان نیاز است در آنجا اقامت کنند. ساختمان سالن های مرغداری با توجه به اقلیم مورد نظر طراحی شوند. به طور مثال در مناطق گرمسیری، از سالن های باز با ارتفاع بلند استفاده شود و در مناطق سردسیری از سالن های بسته با ارتفاع کوتاه استفاده شود.

در مناطق معتدل نیز از سالن های متداول استفاده شود.

کلیه ضوابط تأسیس واحدهای فوق الذکر اعم از ظرفیت زمین و نقشه و جایگاه چه در سالن های پنجره باز با تهویه آزاد یا در جایگاه محصور شده با توری، در جدول مشخصات آمده است، رعایت فاصله نیز مطابق جدول فواصل الزامی است.

چنانچه پرورش برخی از سایر ماکیان مانند: (غاز و اردک) به صورت استفاده از فضای آزاد یا سیستم نیمه چرایی صورت پذیرد، فواصل یادشده می تواند حداکثر تا $\frac{1}{4}$ تقلیل یابد.

و همچنین پرورش اردک و غاز می تواند به صورت تلفیقی و در کنار استخرهای پرورش ماهی و تالاب ها و مرداب ها انجام گیرد.

موقعیت مزرعه باید طوری باشد که مواد اولیه خوراک طیور با طی مسافت کم و کمترین هزینه به مزرعه برسند. همچنین به منظور رساندن تولیدات به بازار، مزرعه باید به ایستگاه قطار و یا فرودگاه نزدیک باشد.

نمونه سالن در مناطق سرد

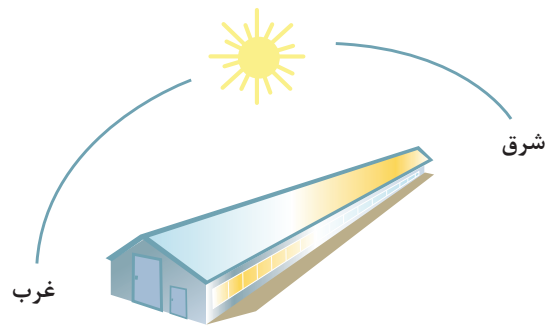

نمونه سالن در مناطق گرم و مرطوب (شرجی)

نمونه سالن در مناطق معتدل

در مناطق گرمسیری، سالن‌ها باید طوری احداث شوند که آفتاب از مسیر سقف عبور کند (شرقی- غربی).

مسیر آفتاب در سالن‌های مناطق گرمسیری (شرقی- غربی)

قسمتی جهت پارک وسایل نقلیه و سرویس آنها و نیز بخشی به عنوان دفتر فنی برای انجام تعمیرات در نظر گرفته شود.

پارکینگ وسایل نقلیه

قسمتی برای احداث انبار مواد اولیه و همچنین محل ساخت دان در نظر گرفته شود. ظرفیت این قسمت باید طوری محاسبه شود که گنجایش مصرف ۴ ماه طیور را داشته باشد.

سالن انبار مواد اولیه خوراک و محل تهیه دان

یک انبار برای سایر لوازم و یا پوشال و کلش در نظر گرفته شود.

انبار لوازم، پوشال و کلش

در صورتی که مزرعه تولید تخم مرغ دارد محلی برای درجه بندی، دود دادن و انبار تخم مرغ در نظر گرفته شود. قسمتی را جهت کالبدگشایی طیور تلف شده و دفع ضایعات (کوره لاشه سوز) در نظر بگیرید.

منظره مرغداری قبل از محوطه سازی

احداث بادشکن برای اطراف سالن‌ها بسیار ضروری است. درخت کاری در اطراف سالن‌ها در صورتی که فصل مناسب است قبل از زمان شروع عملیات ساختمانی توصیه می‌شود. وجود درختان علاوه بر پاکیزگی و تعدیل هوا و نقش بادشکن، نقش مهمی در قرنطینه کردن محوطه مرغداری دارد.

نمونه احداث بادشکن در اطراف سالن‌های مرغداری

مرغداری‌ها باید از کنار جاده فاصله داشته باشند تا در اثر تردد کامیون‌هایی که مرغ زنده و یا کود حمل می‌کنند در معرض آلودگی قرار نگیرند. در عکس زیر یک مرغداری با فاصله بسیار کم از جاده ترانزیت دیده می‌شود. جاده‌های ترانزیت ریسک بسیار بالایی برای انتقال آلودگی دارند چون ممکن است در اثر تردد کامیون‌ها آلودگی را از یک کشور به کشور دیگر منتقل سازند.

تصویر مرغداری در کنار جاده اصلی

نمای بیرونی سالن‌های برزنتی (کشور فرانسه)

جدول مشخصات واحد پرورش ماکیان

پرورش مرغ تخم‌گذار در قفس	پرورش پولت تخم‌گذار		پرورش نیمچه گوشتی		نوع بهره‌برداری
	در کف آشیانه‌های اتوماتیک و در قفس	در کف آشیانه‌های اتوماتیک	در کف آشیانه‌های غیر اتوماتیک	در کف آشیانه‌های اتوماتیک	
-	در کف آشیانه‌های اتوماتیک و در قفس	در کف آشیانه‌های اتوماتیک	در کف آشیانه‌های غیر اتوماتیک	در کف آشیانه‌های اتوماتیک	شرایط پرورش
۹۰ هزار قطعه	۳۰ هزار در یک سن و در یک فارم	۳۰ هزار در یک سن و در یک فارم	۱۵ هزار در یک سن و در یک فارم	۱۸ هزار در یک سن و در یک فارم	حداقل ظرفیت
به ازای هر ۱۰ سانتی‌متر طول دان خوری یک قطعه مرغ*	۴۰ قطعه	۲۰ قطعه	۱۲ قطعه	۱۵ قطعه	تعداد در هر مترمربع از آشیانه و قفس

* ابعاد قفس شکل مکعب در نظر گرفته می‌شود و برای محاسبه ظرفیت مرغ تخم‌گذار در هر سالن (بر اساس فرمول زیر می‌باشد):

(۱۰ × تعداد طبقات × ۲ × طول ردیف قفس به متر)

- فاصله واحد پرورش پولت یک واحد با واحد مرغ تخم‌گذار همان واحد ۱۵۰ متر و همچنین فاصله هر سن مرغ تخم‌گذار از سن دیگر پنجاه متر و فاصله سالن‌ها از یکدیگر ۱۲ متر در نظر گرفته می‌شود.

- حداقل زمین مورد نیاز با توجه به ضوابط مورد نیاز اجرای طرح توسط کمیسیون صدور پروانه استان برای واحدهای مرغداری محاسبه خواهد شد.

شترمرغ	پرورش مرغ شاخدار، دراج، کبوتر گوشتی، هوبره (مادر و گوشتی)		پرورش قرقاول		پرورش کبک		پرورش بلدرچین		گوشتی		مادر		پرورش اردک		پرورش مرغ مادر (گوشتی و تخم گذار)	پرورش اجداد (گوشتی و تخم گذار)	نوع بهره‌برداری
	مولد	پروراری	گوشتی	مادر	گوشتی	مادر	گوشتی	مادر	بو قلمون	غاز	بو قلمون	غاز	گوشتی	مادر			
۲۵	۱۰۰	مرغ شاخدار = دو هزار، دراج = هزار، کبوتر گوشتی = دو هزار، هوبره = دویست	دو هزار و پانصد	پانصد	پنج هزار	پانصد	سی هزار	دو هزار	دو هزار	دو هزار	هزار	هزار	سه هزار	دو هزار	۲۰ هزار قطعه (گوشتی) ۳۰ هزار قطعه (تخم گذار)	۱۵ هزار قطعه خط (D) گوشتی ۵ هزار قطعه خط (D) تخم گذار	حداقل ظرفیت (قطعه)
یک قطعه ۲۵۸ مترمربع	یک قطعه در ۲۶ مترمربع	مرغ شاخدار - شش قطعه	دو و هفت دهم	دو و هفت دهم	بیست	پانزده	**	شصت و پنج	چهار	سه	دو و نیم	دو	چهار	چهار	۶/۵ قطعه (گوشتی) ۸/۵ قطعه (تخم گذار)	۶/۵ قطعه (گوشتی) ۸/۵ قطعه (تخم گذار)	تعداد در هر مترمربع از آشیانه و قفس

** تعداد در مترمربع از آشیانه و قفس برای بلدرچین در سه مقطع سنی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- ۱۴-۲۰ روزگی ۲۰۰ قطعه بلدرچین گوشتی در یک مترمربع در هر طبقه قفس
- ۲۸-۱۴ روزگی ۱۵۰ قطعه بلدرچین گوشتی در یک مترمربع در هر طبقه قفس
- ۲۸ تا سن کشتار ۱۲۰ قطعه بلدرچین گوشتی در یک مترمربع در هر طبقه قفس

۱ با توجه به مطالب بیان شده مرغداری هنرستان خود را از نظر طراحی، رعایت فواصل و حداقل ظرفیت مورد پرورش بررسی کنید.

۲ آیا در طراحی و ساخت آن شرایط نظام دامپروری رعایت شده است؟

فعالیت عملی

پرورش و نگهداری گوسفند و بز

گوسفندداری یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین مشاغل اقتصادی و عوامل اجتماعی و تاریخی کشور است. این حرفه، علاوه بر تولید محصولات دامی، در تثبیت موقعیت سیاسی و اقتصادی نیز، بسیار اهمیت دارد. گسترش این فعالیت، با استقلال سیاسی و اقتصادی، ارتباط بسیار نزدیک و غیر قابل تفکیکی دارد و در اشتغال‌زایی مفید و مولد، دارای نقش بسزایی است. به‌منظور حفظ و حراست از این سرمایه ملی و ارتقا و افزایش میزان انواع تولیدات جهت تأمین پروتئین حیوانی و مواد خام مورد نیاز صنایع کشور، سرمایه‌گذاری، آموزش و تحقیق، بهبود مدیریت و اصلاح نژاد گوسفند و بز را طلب می‌نماید.

یکی از عوامل مؤثر در جهت نیل به اهداف فوق، تهیه و تدوین نظام دامپروری دربارهٔ پرورش گوسفند و بز و تعیین ضوابط مربوطه و ارائه روش‌هایی است که در برگیرندهٔ قسمت اعظم مسائل گوسفندداری می‌باشد. توده

نژادهای بومی گوسفند و بز کشور، به دلایل محیطی و مدیریت خاصی که پرورش دهندگان اعمال داشته‌اند، به وجود آمده است. اهم نژادها و یا توده نژادهای گوسفند، عبارت‌اند از: مغانی، ماکویی، قزل، سنجابی، شال، مهربانی، افشاری، بلوچی، لری بختیاری، لری، قره‌گل، سنگسری، زندی، تالشی، عربی، کبوده، قشقایی، فراهانی، کلکوئی، زل، دالاق، کردی، بهمئی، نایینی، کرمانی و فشندی و اهم توده نژادهای بز عبارت‌اند از: بزهای عربی، لری، بختیاری، قشقایی، بلوچی، کردی، مهابادی، ندوشن، رباطی، کرکی جنوب خراسان، بومی اصفهان، بومی استان‌های بوشهر، هرمزگان، سمنان، خراسان، آذربایجان که حدود ۹۰ درصد بزهای کشور را تشکیل می‌دهند و توده‌نژادهای رائینی در تولید کرک، مرغز (مرخز) در تولید موهر، نجدی، تالی و عدنی در تولید شیر معروف می‌باشند.

به‌طور معمول پرورش گوسفند و بز به دو منظور داشتی و پرواربندی انجام می‌گیرد. پرورش گوسفند و بز داشتی از جهت تأمین علوفه مورد نیاز به سه روش مختلف می‌باشد:

- ۱ پرورش گوسفند و بز داشتی با استفاده از مراتع (عشایر کوچ‌رو)
- ۲ پرورش گوسفند و بز داشتی با استفاده توأم از مراتع، مزارع و باغات (روش معمول تولید)
- ۳ پرورش گوسفند و بز داشتی مزرعه‌ای (بسته)

با توجه به فقر علوفه مراتع و مشکلات زندگی عشایری روش اول سیر نزولی و جای خود را به تدریج به روش‌های دوم و سوم می‌دهد. در این روش پرورش دهندگان گوسفند و بز برای تعلیف دام‌های خود در طول سال از علوفه مراتع استفاده می‌کنند ولی در سال‌های اخیر در مواقعی از سال مجبور به استفاده از علوفه دستی شده‌اند. متداول‌ترین روش پرورش گوسفند و بز کشور روش دوم یعنی استفاده توأم از مراتع و علوفه زراعی و باغی می‌باشد. روش سوم در چند دهه اخیر رایج گردیده، به طوری که مالکین زمین‌های بزرگ، کشت و صنعت‌ها و تعاونی‌های تولید در کنار شغل کشاورزی به پرورش گوسفند پرداخته و از علوفه‌های کشت‌شده، پس‌چرها، علوفه هرز اطراف مزارع و مانند آن دام‌ها را تعلیف و در فصل زمستان نیز به‌صورت دستی دام‌ها را تغذیه می‌کنند. در این روش محدودیت فصلی تولید مثل در دام وجود ندارد و امکان زایش دام در خارج از فصل معمول، فراهم می‌گردد و می‌توان از نژادهای با استعداد بالا در تولید شیر و گوشت استفاده نمود.

پرورش گوسفند می‌تواند به دو صورت داشتی و پرواربندی انجام گیرد:

داشتی: به روش‌های کوچ‌رو (عشایری)، نیمه کوچ‌رو (روستایی) و ثابت (مزرعه‌ای) به‌منظور تولید بره، گوشت، شیر، پشم و پوست اطلاق می‌گردد.

پرواربندی: در مقطع زمانی محدود اقدام به پروار بره، میش و قوچ پیر حذفی نموده و به‌منظور کشتار به فروش می‌رسد.

نژادهای گوسفند در هر یک از موارد فوق می‌تواند اصیل، بومی و یا آمیخته باشد.

ضوابط صدور پروانه تأسیس واحدهای گوسفند داشتی

۱ **ظرفیت:** ظرفیت واحدهای جدیدالتأسیس پرورش گوسفند داشتی نباید از ۱۰۰ رأس میش مادر کمتر باشد.

ظرفیت پروانه تأسیس گوسفندداری داشتی براساس ظرفیت پروانه چرا و یا سایر منابع علوفه‌ای تحت مالکیت و در تصرف (دست کاشت، پس‌چر، بقایای محصولات زراعی و باغی) تعیین می‌گردد.

۲ **حداقل زمین مورد نیاز جهت تأسیس واحدهای پرورش گوسفند داشتی**

- ملاک محاسبه ظرفیت صدور پروانه تأسیس، تأمین متوسط ۳۰۰ گرم علوفه به ازای هر رأس میش مولد

از محل منابع فوق الذکر خواهد بود.

– زمین زراعی مورد نیاز: در روش پرورش گوسفند در مزارع (بدون اتکا به مرتع) به منظور تأمین علوفه به میزان حداقل یک هکتار زمین کشت آبی برای ۵۰ رأس میش مولد مادر و در کشت دیم ۲۵ رأس در سیستم بسته تعیین می گردد که باید به صورت مالکیت یا در تصرف متقاضی باشد.

۳ نقشه و جایگاه: جهت نگهداری و پرورش گوسفند داشتنی، نقشه های تیپ به عنوان الگو برای ظرفیت های ۱۰۰، ۲۰۰، ۳۰۰ و ۵۰۰ رأس برای اقلیم های سردسیر، گرمسیر و معتدل به شرح منضم به نظام طراحی، پیش بینی و ترسیم شده است.

مبانی محاسباتی نقشه های تهیه شده برحسب یک رأس میش مادر تعیین شده است. متوسط مساحت زیربنای مورد نیاز به ازای هر رأس میش مادر ۲/۳ مترمربع و ۲/۶۵ مترمربع غیرمسقف به شرح زیر است:

ترکیب گله و تأسیسات	مسقف	غیر مسقف
میش مادر	۱	۲
زایشگاه و جایگاه بره	۰/۴	-
ماده جایگزین	۰/۲۵	۰/۳۵
قوچ	۰/۱	۰/۳
انبار کنستانتره	۰/۱۲	-
محل نگهداری علوفه	۰/۳۵	-
درمانگاه و امور بهداشتی	۰/۰۸	-
جمع کل (مترمربع)	۲/۳	۲/۶۵

تبصره ۱- احداث اتاق کارگر، دفتر کار، حفاظ ماشین آلات، محل جمع آوری کود که موقعیت آنها در نقشه مجموعه مشخص شده، بستگی به امکانات و نیاز دامدار دارد.

تبصره ۲- مساحت زیربنای در نظر گرفته شده در جدول، برای میش با توجه به جثه حیوان و میانگین وزنی و نژادی آن، قابل کاهش یا افزایش به میزان ۰/۲ مترمربع با نظر کمیسیون صدور پروانه می باشد.

تبصره ۳- با توجه به عوامل جوی و شرایط اقلیمی در مناطق مختلف کشور، سکوی علوفه می تواند غیرمسقف یا مسقف باشد.

تبصره ۴- در صورت نیاز به محل شیردوشی و نگهداری آن (با تشخیص کمیسیون صدور پروانه استان) حداکثر تا ۱۵ درصد زیربنای مسقف گوسفند مولد تعیین شده برای هر رأس گوسفند قابل افزایش می باشد.

۴ فواصل: رعایت فواصل در خصوص پرورش گوسفند داشتنی، برطبق جدول فواصل، الزامی است.

ضوابط صدور پروانه تأسیس واحدهای پروار بندی بره

۱ ظرفیت: ظرفیت یک واحد پروار بندی بره در یک دوره پرورش نباید از ۲۰۰ رأس کمتر باشد. ظرفیت‌های بیشتر به شرح زیر تعیین می‌گردد:

- صدور پروانه تأسیس واحدهای پروار بندی بره زیر نظر کمیسیون صدور پروانه استان با رعایت ضوابط نظام صورت می‌گیرد.

۲ زمین: حداقل زمین مورد نیاز جهت تأسیس واحدهای پروار بندی بره بر حسب میزانی که در ذیل نقشه‌های منضم به «نظام» قید شده است، مشخص می‌شود.

۳ نقشه و جایگاه: جهت نگهداری بره پرواری، نقشه‌های تیپ به‌عنوان الگو برای ظرفیت‌های ۲۰۰ تا ۲۵۰ رأس برای اقلیم‌های سردسیر، گرمسیر و معتدل به شرح منضم به نظام طراحی، پیش‌بینی و ترسیم شده است. مبنای محاسباتی نقشه‌های تهیه شده برای هر رأس بره پرواری و متوسط مساحت زیربنای مورد نیاز به ازای هر رأس بره به‌طور تقریب ۱/۳۱ مترمربع مسقف و ۱/۶۰ مترمربع غیرمسقف به شرح زیر می‌باشد:

ترکیب گله و تأسیسات	مسقف	غیر مسقف
هر رأس بره	۰/۸	۱/۶
انبار کنستانتیره	۰/۱۳	-
محل نگهداری علوفه	۰/۳۸	-
جمع کل (مترمربع)	۱/۳۱	۱/۶۰

تبصره ۱- احداث اتاق کارگر، دفتر کار، محل جمع‌آوری کود و سایر موارد مشابه بستگی به امکانات و نیاز دامدار دارد.

تبصره ۲- با توجه به عوامل جوی و شرایط اقلیمی در مناطق مختلف کشور، محل نگهداری علوفه می‌تواند غیرمسقف یا مسقف باشد.

۴ فواصل: رعایت فواصل در خصوص تأسیسات پروار بندی بره، بر طبق جدول فواصل منضم به «نظام» الزامی است.

- ۱ با توجه به مطالب بیان شده واحد گوسفندداری هنرستان خود را از نظر طراحی، رعایت فواصل و حداقل ظرفیت مورد پرورش به صورت داشتنی و پرواری مورد بررسی قرار دهید.
- ۲ آیا در طراحی و ساخت آن شرایط نظام دامپروری رعایت شده است؟

فعالیت
عملی

پرورش بز

پرورش بز می‌تواند، به‌منظور بهره‌برداری به‌صورت داشتی جهت تولید شیر، گوشت، ایاف و در کنار آن، پوست و چرم و به طریق روش‌های کوچ‌رو (عشایری)، نیمه‌کوچ‌رو (روستایی) و ثابت (مزرعه‌ای) انجام گیرد. در هر حال، نژاد بز در هر یک از موارد فوق، می‌تواند اصیل، بومی، آمیخته یا از سایر نژادهای مطلوب باشد.

ضوابط صدور پروانه تأسیس واحدهای پرورش بز داشتی

۱ ظرفیت: ظرفیت واحدهای پرورش بز داشتی نباید از ۵۰ رأس بز مولد کمتر باشد.

ظرفیت پروانه تأسیس واحدهای بز داشتی بر اساس ظرفیت پروانه چرا و سایر منابع علوفه‌ای تحت مالکیت و در تصرف (دست‌کاشت، پس‌چر، بقایای محصولات زراعی و باغی) مشخص می‌شود. ملاک محاسبه ظرفیت صدور پروانه تأسیس، تأمین ۲۵۰ کیلوگرم علوفه متوسط به ازای هر رأس دام مولد از محل منابع فوق‌الذکر خواهد بود.

۲ زمین: حداقل زمین مورد نیاز جهت تأسیس واحدهای پرورش بز داشتی برحسب میزانی که در ذیل نقشه‌های منضم به نظام قید شده است مشخص گردیده تعیین می‌شود.

زمین زراعی مورد نیاز: در روش پرورش بز در مزارع (بدون اتکای به مرتع) به‌منظور تأمین علوفه حداقل میزان یک هکتار زمین کشت آبی برای ۶۰ رأس مولد و در کشت دیم ۳۰ رأس تعیین می‌گردد که باید در مالکیت یا در تصرف متقاضی باشد.

۳ نقشه و جایگاه: جهت نگهداری و پرورش بز نقشه‌های تپ به‌عنوان الگو برای ظرفیت ۵۰، ۱۰۰ و ۵۰۰ رأس برای اقلیم گرمسیر به شرح منضم به نظام طراحی، پیش‌بینی و ترسیم شده است. مبنای محاسباتی نقشه تهیه‌شده برحسب یک رأس بز مولد تعیین و متوسط مساحت زیربنای مورد نیاز به ازای هر رأس بز مولد ۱/۵۵ مترمربع مسقف و ۲/۳۱ مترمربع غیرمسقف، به شرح ذیل می‌باشد:

ترکیب گله و تأسیسات	مسقف	غیرمسقف
بز مولد	۰/۷	۱/۷۵
ماده جایگزین	۰/۱۷	۰/۳۵
زایشگاه و جایگاه بزغاله	۰/۲۸	-
بز نر	۰/۰۷	۰/۲۱
انبار کنستانتیره	۰/۰۸	-
محل نگهداری علوفه	۰/۲۵	-
جمع کل (مترمربع)	۱/۵۵	۲/۳۱

تبصره ۱- مساحت زیربنای مفید در نظر گرفته‌شده در جدول به ازای هر رأس بز ماده مولد با توجه به جثه و نژاد در نژادهای بومی قابل افزایش یا کاهش به میزان ۰/۲ مترمربع و نژادهای اصیل درشت‌جثه قابل افزایش

تا ۵/۰ مترمربع با نظر کمیسیون صدور پروانه می‌باشد.

تبصره ۲- مساحت زیربنای خانه مراقب دام، انبار وسایل و لوازم، جمع‌آوری کود، شیردوشی و نگهداری آن بستگی به امکانات دامدار دارد.

تبصره ۳- در صورت نیاز به محل شیردوشی و نگهداری آن (با تشخیص کمیسیون صدور پروانه)، حداکثر تا ۱۵ درصد زیربنای مسقف تعیین شده برای هر رأس بز، قابل افزایش می‌باشد.

تبصره ۴- با توجه به عوامل جوی و شرایط اقلیمی در مناطق مختلف کشور محل نگهداری علوفه می‌تواند غیرمسقف یا مسقف باشد.

۲ فواصل: در خصوص پرورش بز فواصل همانند واحدهای گوسفند داشتنی است که رعایت آن الزامی می‌باشد.

۱ با توجه به مطالب بیان شده برای احداث یک واحد پرورش بز داشتنی به ظرفیت ۲۰۰ رأس در هنرستان چه میزان فضای مسقف و غیرمسقف باید در نظر گرفت؟

فعالیت
عملی

پرورش و نگهداری زنبور عسل

ضوابط صدور شناسنامه زنبورداری (پروانه زنبورداری)

با توجه به شرایط خاص زنبورداری و ضرورت مهاجرت و کوچ دائمی زنبورداران به منظور بهره‌برداری از شهد گیاهان در مناطق مستعد کشور، تفاوت قابل توجهی بین این رشته تولیدی با دیگر رشته‌های دامپروری است. لذا در این بخش به جای پروانه تأسیس یا بهره‌برداری که منحصراً مربوط به فیزیک ساختمان در پلاکی ثابت می‌باشد. برای هر یک از بهره‌برداران (زنبورداران) با شرایط ذیل شناسنامه زنبورداری با همان ارزش پروانه صادر می‌گردد.

۱ ظرفیت: دارا بودن حداقل تعداد ۳۰ کندوی مدرن با جمعیت

۲ آموزش: گذراندن دوره آموزش مقدماتی زنبورداری

تبصره ۱- شناسنامه زنبورداری توسط معاونت امور دام سازمان جهاد کشاورزی استان صادر می‌شود.

تبصره ۲- شناسنامه زنبورداری هر پنج سال یک‌بار تعویض می‌شود.

تبصره ۳- تولید سایر فرآورده‌های زنبور عسل از جمله موم، بره‌موم، گرده گل، ژله رویال، زهر زنبور عسل، زنبور پاکتی، و غیره توسط واحدهای پرورش‌دهنده زنبور عسل با رعایت کامل نکات فنی و بهداشتی بلامانع است و نیاز به اخذ مجوز جداگانه‌ای نمی‌باشد.

ضوابط صدور پروانه پرورش ملکه تجارتي زنبور عسل

پروانه پرورش ملکه تجارتي زنبور عسل برای اشخاص حقیقی یا حقوقی با شرایط ذیل صادر می‌گردد.

۱ دارا بودن شناسنامه زنبورداری با سابقه حداقل ۳ سال.

۲ دارا بودن گواهی موفقیت در آزمون پرورش ملکه زنبور عسل که توسط وزارت جهاد کشاورزی برگزار می‌گردد.

۳ حداقل ظرفیت تولید سالانه ملکه برای هر واحد پرورش ملکه تجارتي زنبورعسل هزار ملکه در سال می‌باشد.

۴ دارا بودن حداقل ۲۰۰ کندوی با جمعیت ضروری است.

۵ نقشه و جایگاه: برای پرورش ملکه تجارتي زنبورعسل طرح و نقشه باید توسط متقاضی ارائه و تأیید صلاحیت متقاضی و طرح و نقشه توسط معاونت امور دام استان انجام پذیرد.

۶ فواصل: محل پرورش ملکه تجارتي زنبورعسل در فصل تولید ملکه با واحدهای مشابه حداقل ۵ کیلومتر و با سایر زنبورستان‌ها ۳ کیلومتر است و فاصله تأسیسات ثابت واحدهای پرورش ملکه زنبورعسل از یکدیگر حداقل ۱۰ کیلومتر تعیین می‌شود.

تبصره: رعایت فاصله با سایر دامداری‌ها، کارخانجات، مناطق مسکونی، عوارض طبیعی و عوارض تأسیساتی الزامی نیست. مگر کارخانجاتی که فاضلاب آنها جهت زنبورعسل ایجاد مسمومیت نماید که در این صورت، رعایت فاصله حداقل ۳ کیلومتر از مسیر فاضلاب آنها الزامی است.

۷ زمین و تأسیسات: سطح زیربنای تأسیسات مورد نیاز پرورش ملکه (اتاق پیوند، انبارها، محل تلقیح و سایر موارد آن) برای یک واحد پرورش ملکه با ظرفیت هزار عدد حداقل ۱۰۰ مترمربع و زمین موردنیاز جهت استقرار زنبورستان حداقل ۳ هزار مترمربع معین می‌شود و به ازای هر یک هزار عدد پرورش ملکه اضافه ظرفیت، ۲۰ درصد تأسیسات و ۵۰ درصد زمین جهت استقرار زنبورستان افزایش می‌یابد.

ضوابط مهاجرت و استقرار زنبورستان‌ها

۱ تقاضای مهاجرت به صورت درخواست کتبی به همراه گواهی بهداشت واحد زنبورداری از دامپزشکی مبنی بر سلامت واحد، توسط زنبوردار، قبل از مهاجرت، به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مبدأ ارائه می‌شود، تا نسبت به صدور مجوز اقدام شود.

۲ مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مبدأ، زنبوردار متقاضی را به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مقصد معرفی و پس از موافقت مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مقصد اقدام به صدور مجوز مهاجرت می‌نماید (جهاد کشاورزی شهرستان موظف است رونوشتی جهت اطلاع به معاونت امور دام جهاد استان ارسال نماید).

۳ موافقت مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مقصد برای اسکان زنبورداران مهاجر به شرح ذیل انجام می‌شود:

الف) اولویت اسکان با زنبورداران محلی است و ملزم به رعایت بند ۴ این دستورالعمل نیز می‌باشد.

ب) در مورد استقرار، حداکثر ده روز قبل از حرکت زنبورستان به شهرستان مقصد، مجوز مهاجرت ارسال می‌شود و در صورتی که درخواست اسکان یک منطقه برای دو زنبوردار در یک زمان به شهرستان مقصد برسد اولویت با زنبوردار با سابقه اسکان در آن منطقه خواهد بود.

تبصره: زنبوردار محلی به فردی گفته می‌شود که حداقل سه سال سابقه سکونت در محل مورد نظر داشته باشد.

۴ زنبورداران در فصل کوچ موظف به رعایت حداقل فاصله زنبورستان‌های خود به شرح زیر هستند:

الف) از ۳۰ تا ۱۰۰ کلنی به شعاع ۱۰۰۰ متر و در مناطق جنگلی و متراکم از نظر پوشش گیاهی ۵۰۰ متر.

ب) از ۱۰۰ تا ۳۰۰ کلنی به شعاع ۱۵۰۰ متر و در مناطق جنگلی و متراکم از نظر پوشش گیاهی ۱۰۰۰ متر.

ج) از ۳۰۰ کلنی به بالا به شعاع ۲۰۰۰ متر و در مناطق جنگلی و متراکم از نظر پوشش گیاهی ۱۵۰۰ متر. تبصره ۱: زنبورداران مجاز نیستند به منظور اشغال منطقه، کندوهای خود را به بنه‌های کوچک‌تر تقسیم کنند مگر کسانی که بیش از ۵۰۰ کندو داشته باشند، که در این صورت، مزاد بر این تعداد می‌تواند با رعایت فواصل تعیین شده در محل‌های دیگر مستقر نمایند.

تبصره ۲: قرار دادن کندوهای خالی در منطقه حقی را برای زنبوردار ایجاب نمی‌نماید.

۵ در مراتع و جنگل‌ها و صحراهای شهدخیز کشور، افراد (حقیقی و حقوقی) حق تعرض و جلوگیری از اسکان زنبورداران مهاجر را ندارند و در موارد بروز اختلاف معاونت امور دام جهاد کشاورزی با در نظر گرفتن کلیه موارد فوق، ملزم به حمایت از زنبورداران است.

تبصره ۱: صحرای شهدخیز به منطقه‌ای اطلاق می‌شود که دارای گیاهان خودرو باشد و در مالکیت اشخاص نیست.

تبصره ۲: در مراتع و جنگل‌ها اشخاص حقیقی یا حقوقی در قبال اسکان کندوهای زنبورعسل حق دریافت هیچ‌گونه وجهی از زنبورداران ندارند.

۶ موارد پیش‌بینی نشده در این دستورالعمل با نظر کارشناس واحد زنبورداری استان قابل اجرا است.

۷ باز زنبورداران مختلف از مفاد این دستورالعمل، در مراحل اول برخوردی از قبیل قطع خدمات زنبورداری (خدمات دولتی و تعاونی) و در مراحل بعدی ابطال شناسنامه زنبورداری و معرفی به مراجع ذی‌صلاح صورت خواهد گرفت و امور دام جهاد کشاورزی استان مبدأ موظف به اجرای آن خواهد بود.

(جدول فواصل)

مناطق سکونی	مناطق طبیعی																			
	مناطق شهری و نهرک					مناطق روستا														
	بیش از ۵۰۰ هزار نفر	۵۰-۵۰۰ هزار نفر	کمتر از ۵۰ هزار نفر	بیش از ۱۰۰ خانوار	۱۰۰-۲۵ خانوار	کمتر از ۲۵ خانوار	مناطق حفاظت شده	حرم حلاله	حرم حرام	حرم راه آهن										
سردخانه مواد پروتئینی	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
کشتارگاه طیور	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
کشتارگاه دام	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
کارخانه خوراک دام و طیور	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
کارخانه چوبه کنسی	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
مبادین دام	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
زنبورعسل																				
پرورش ملکه																				
پرندگان زینتی	۲۵	۱۰۰	۲۵	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
سایر ماکیان	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
پولت و نیمه‌گذار و گوشتی	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
مادر	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
ایجاد	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۵۰	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
لاین	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰
سگ	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰

فصل چهارم: نظام دامپروری کشور

حیوانات پوستی، زینتی و خانگی	حیوانات پوستی		حیوانات دامی											
	حیوانات پوستی	حیوانات زینتی و خانگی	گوسفند و بز		گاو و شتر		اصلاح‌زادی و تحقیقاتی		پرورشی		دامی		حیوانات زینتی و خانگی	
			گوسفند و بز	گاو و شتر	اصلاح‌زادی و تحقیقاتی	پرورشی	دامی	حیوانات زینتی و خانگی	اصلاح‌زادی و تحقیقاتی	پرورشی	دامی	حیوانات زینتی و خانگی		
حیوانات پوستی، زینتی و خانگی	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد
مرکز پرورش و سوار کاری اسب و پرورش سایر نژاد سبانی	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد
پرورشی	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد
دامی	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد	پنجاه - صد

(فصلنامه جدول فواصل)

کارخانجات	مالکان (مردغ و خروس)									
	سنگ	لاین	اجساد	مادر	پولاد و نعلبندار و گونشی	سایر مالکان	برندگان زینتی	پرورش ملکه زنبورداری	زنبورداری	سایر
سردخانه بولد پروتسی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	چهار صد	دویست	دویست	یکصد	-	-	-
کنشنگ راه طیور	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دو هزار	دویست	دویست	دویست و پنجاه	-	-	-
کارخانه خوراک دام و طیور	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	هشتاد	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
کارخانه خوجه کنشی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	هشتصد	هشتصد	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
سایر مالکان	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
زنبورداری	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر
برندگان زینتی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر
مالکان (مردغ و خروس)	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر

(۱) در خصوص پرندگان صرفاً زینتی که پرورش آنها در مناطق شهری نیز مجاز است، رعایت فاصله الزامی است. تبصره: فاصله واحد گاو میش داری با دریا در استان های ساحلی ۵۰۰ متر می باشد.

(دنباله جدول فواصل)

کارخانجات	مالکان (مردغ و خروس)									
	سنگ	لاین	اجساد	مادر	پولاد و نعلبندار و گونشی	سایر مالکان	برندگان زینتی	پرورش ملکه زنبورداری	زنبورداری	سایر
سردخانه بولد پروتسی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	چهار صد	دویست	دویست	یکصد	-	-	-
کنشنگ راه طیور	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دو هزار	دویست	دویست	دویست و پنجاه	-	-	-
کارخانه خوراک دام و طیور	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	هشتاد	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
کارخانه خوجه کنشی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	هشتصد	هشتصد	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
سایر مالکان	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	-	-	-
زنبورداری	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر
برندگان زینتی	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر
مالکان (مردغ و خروس)	پنجاه	پنج هزار	سه هزار	دویست	دویست و پنجاه	چهار صد	دویست و پنجاه	زنبورداری	پرورش ملکه	سایر

- فاصله واحدهای گلخانه با انواع دامداری به جز اجداد و لاین در صورت رعایت موارد ذیل می‌توان در حد رعایت حریم زمین (حداقل ۵۰ متر) تقلیل یابد.
 - ۱ رعایت ضوابط بهداشتی در مسیر تردد از جمله مسیر دستیابی به واحدها مجزا باشد.
 - ۲ حمل کودهای حیوانی باید به صورت عمل‌آوری شده و بسته‌بندی صورت گیرد (حمل داخل کیسه پلاستیکی)
 - ۳ کیسه‌های مصرف شده در حمل کود به شکل مناسب دفن شود.
 - ۴ لازم به ذکر است که واحدهای گلخانه‌ای مربوطه نمی‌توانند محلی به نام دپوی کود در مجاور آن داشته باشند.
- در صورتی که واحد گلخانه رعایت موارد فوق را ننماید مشابه یک واحد مرغداری رعایت فاصله جدول نظام دامپروری الزامی است.
- فاصله واحد پرورش قارچ با مرغداری: در صورت ارائه تعهدنامه محضری مبنی بر عدم اقدام درخصوص فراوری کود (تولید کمپوست قارچ) یعنی کمپوست مورد نیاز واحد را از کارخانجات مجاز به دارای پروانه از مراجع ذیصلاح باشند و نام کارخانه را قبلاً اعلام نماید.
 - بخشنامه تعدیل شامل مزارع لاین، اجداد، کشتارگاه‌های طیور، مراکز تحقیقاتی و اصلاح نژادی و مرغ تخم‌گذار بالای ظرفیت ۵۰۰ هزار قطعه نمی‌گردد.
 - بخشنامه تعدیل شامل واحدهای طیور صنعتی (گوشتی و تخم‌گذار) اعم از تأسیس و موجود می‌باشد.
 - فاصله میدان تیر سبک تا مراکز پرورش دام و طیور: حداقل دو هزار متر
 - فاصله کارخانه جوجه‌کشی وابسته به واحد پرورش مرغ مادر: ۵۰۰ متر
 - فاصله کارخانه جوجه‌کشی مستقل با سایر واحدها: بر اساس ضوابط مندرج در جدول فواصل
 - فاصله دامداری تا مرکز آموزشی: یک کیلومتر
 - پروراندی گوساله با روستا (بیش از ۲۵ خانوار): ۱۵۰ متر
 - فاصله معادن سنگ با واحدهای دامداری و مرغداری: مشابه صنایع بزرگ محسوب و هزار متر می‌باشد.
 - ملاک تعیین فواصل بین واحدها انتهای تأسیسات با ابتدای تأسیسات محاسبه می‌شود.
 - واحد پرورش شترمرغ مولد مشابه مرغ مادر و واحد پرورش پرواری مشابه واحد مرغ گوشتی است.
 - فاصله معدن و کارخانه پودر سنگ با مرغداری: هزار متر
 - فاصله معادن رس و مارن با مرغداری: مثل صنایع متوسط در نظر گرفته می‌شود و کارخانه گچ مشابه صنایع بزرگ است.
 - فاصله امامزاده تا دامداری: مشابه روستا در ۱۵۰ متری بلامانع است.
 - فاصله محل تخلیه زباله با دامداری و مرغداری: حداقل دو هزار متر
 - فاصله کارخانه آسفالت تا مرغداری و دامداری: هزار متر
 - فاصله شهرک صنعتی مشابه صنایع متوسط در نظر گرفته می‌شود.
 - فاصله دامداری تا پرورش ماهی: صد متر
 - پمپ بنزین چنانچه در جاده باشد مشابه فاصله دامداری تا جاده اصلی یعنی ۱۵۰ متر است.
 - زمین ورزشی و فوتبال: چنانچه تأسیسات نداشته باشد، رعایت فاصله الزامی نمی‌باشد.

- واحدهای ذرت خشک کن جزء کارخانجات خوراک دام و طیور محسوب می شود.
- سدهای خاکی مشابه رودخانه در نظر گرفته می شود.
- کارگاه شالی کوبی به عنوان صنایع متوسط و فرودگاه هواپیمای سمپاشی به عنوان فرودگاه منطقه ای در نظر گرفته می شود.
- رعایت حداقل یک هزار متر فاصله کارخانجات داروسازی و انبار مواد شیمیایی با واحدهای دامداری و مرغداری الزامی است.
- کارگاه تولید شن و ماسه به عنوان واحد متوسط در نظر گرفته می شود.
- فاصله مجاز مرغداری و واحد پرورش سایر ماکیان از کارخانجات روغن کشی و پنبه پاک کنی (واحد پنبه پاک کنی به عنوان واحد متوسط) مطابق جدول فواصل در نظر گرفته می شود.
- فاصله استادیوم ورزشی با واحدهای مرغداری گوشتی (۲۰۰۰۰ قطعه ای) پانصد متر در نظر گرفته می شود.
- فاصله جایگاه سیلوی علوفه با دامداری و مرغداری مشابه کارخانجات خوراک دام (فاصله با گاوداری پانصد متر و با مرغداری یک هزار متر) در نظر گرفته می شود.
- فاصله واحدهای صنعتی دام و طیور با تأسیسات نفتی، گاز و آبرسانی شرکت نفت: تأسیسات نفتی به عنوان صنایع بزرگ و درمورد لوله های گازرسانی و آبرسانی شرکت نفت براساس حریم قانونی ضوابط ادارات و شرکت های ذی ربط می باشد.

ارزشیابی شایستگی نظام دامپروری کشور

نمره هنرجو	استاندارد (شاخص‌ها / داوری / نمره‌دهی)	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد (کیفیت)	تکالیف عملکردی (واحدهای یادگیری)
۳	بررسی محل پرورش و محاسبه فضای مورد نیاز برای پرورش طیور، گوسفند و بز و زنبورعسل براساس قوانین نظام دامپروری کشور	بالاتر از حد انتظار	بررسی محل پرورش مرغ، گوسفند و بز و زنبورعسل، تعیین ظرفیت سالن پرورش طیور و جایگاه پرورش دام‌های سبک و زنبورستان براساس قوانین و استانداردهای نظام دامپروری کشور	۱- بررسی محل پرورش و محاسبه ظرفیت سالن پرورش مرغ (گوشتی و تخم‌گذار)، جایگاه پرورش گوسفند و بز (داشتی و پرواری) و زنبورستان
۲	محاسبه فضای مورد نیاز برای پرورش مرغ، گوسفند و بز و زنبورعسل براساس قوانین نظام دامپروری کشور	در حد انتظار		
۱	بررسی محل پرورش مرغ، گوسفند و بز و زنبورعسل	پایین‌تر از حد انتظار		
				نمره مستمر از ۱
				میانگین نمره تکالیف عملکردی از ۳
				نمره پودمان از ۴
				نمره پودمان از ۲۰

زمانی هنرجو شایستگی کسب می‌کند که ۲ نمره از ۳ نمره میانگین نمره تکالیف عملکردی را اخذ کند.

نمره کلی درس زمانی لحاظ می‌شود که هنرجو در کلیه پودمان‌ها شایستگی را کسب کند.